

Sprawa C-800/23**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

28 grudnia 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, Afdeling Gent (Belgia)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

15 grudnia 2023 r.

Oskarżeni:

DRINKS 52 BVBA

NZ

Uczestnik postępowania:

Minister van Financiën

Przedmiot postępowania głównego

Niniejszy wniosek złożono w kontekście sporu, w ramach którego przeciwko DRINKS 52 i NZ (zwanym dalej łącznie „oskarżonymi”) wszczęto postępowanie karne z powodu naruszenia prawa celno-karnego w związku przechowywaniem i przywozem do Belgii – z Niemiec i Niderlandów – w celach handlowych produktów objętych podatkiem akcyzowym w sposób niezgodny z prawem, przy nieuiszczeniu belgijskiego podatku akcyzowego i opłaty opakowaniowej oraz przy nieposiadaniu pozwolenia na prowadzenie składu celnego (Accijnsinrichting).

Przedmiot i podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

W niniejszym wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 267 TFUE zwrócono się o dokonanie wykładni art. 42 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiającego unijny kodeks celny (zwanego dalej „unijnym kodeksem celnym”), aby ustalić, czy w razie niemożności okazania skonfiskowanych wyrobów [zapłata] równowartości wyrobów akcyzowych 1) jest nie sankcją (karną), lecz cywilnoprawnym skutkiem wyroku skazującego wydanego w postępowaniu karnym; 2) może podlegać kumulacji z grzywną nałożoną w postępowaniu karnym; oraz 3) może zostać obniżona.

Pytania prejudycjalne

1) Czy art. 42 unijnego kodeksu celnego można interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie takiemu uregulowaniu krajowemu jak to zawarte w art. 220 Algemene wet inzake douane en accijnzen (ogólnej ustawy o cłach i akcyzach, zwanej dalej „AWDA”), art. 221 §1 AWDA, art. 1382 i 1383 Burgerlijk Wetboek (kodeksu cywilnego), a także art. 44 i 50 Strafwetboek (kodeksu karnego), zgodnie z którymi zasądzenia zapłaty równowartości wyrobów akcyzowych w razie niemożności okazania skonfiskowanych wyrobów nie należy – w świetle ogólnych zasad prawa Unii Europejskiej, o których mowa w art. 6 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (zwanego dalej „TUE”) – kwalifikować jako sankcji o charakterze karnym, czy też przynajmniej jako sankcji, lecz jako cywilnoprawny skutek wyroku skazującego wydanego w postępowaniu karnym?

2) Czy art. 42 unijnego kodeksu celnego można interpretować w ten sposób, że – w świetle ogólnych zasad prawa Unii Europejskiej, o których mowa w art. 6 ust. 3 TUE, a w szczególności w świetle wymogu proporcjonalności, który ujęto również w art. 49 ust. 3 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – nie stoi on na przeszkodzie takiemu uregulowaniu krajowemu jak to zawarte w art. 220 AWDA, art. 221 §1 AWDA, art. 1382 i 1383 Burgerlijk Wetboek, art. 44 i 50 Strafwetboek, zgodnie z którymi zasądzenie zapłaty równowartości wyrobów akcyzowych w razie niemożności okazania skonfiskowanych wyrobów może podlegać kumulacji z zasądzeniem zapłaty grzywny nałożonej w postępowaniu karnym, którą to grzywnę oblicza się przy wykorzystaniu mnożnika zobowiązań podatkowych, od których się uchylono?

3) Czy art. 42 unijnego kodeksu celnego można interpretować w ten sposób, że – w świetle ogólnych zasad prawa Unii Europejskiej, o których mowa w art. 6 ust. 3 TUE, a w szczególności w świetle wymogu proporcjonalności, który ujęto również w art. 49 ust. 3 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – nie stoi on na przeszkodzie takiemu uregulowaniu krajowemu jak to zawarte w art. 220 AWDA, art. 221 §1 AWDA, art. 1382 i 1383 Burgerlijk Wetboek, art. 44 i 50

Strafwetboek, zgodnie z którymi zasądzenie zapłaty równowartości wyrobów akcyzowych w razie niemożności okazania skonfiskowanych wyrobów nie wiąże się z przyznaniem sądowi krajowemu kompetencji do obniżenia [kwoty do zapłaty] po uwzględnieniu konkretnych okoliczności sprawy, a w szczególności sytuacji finansowej oskarżonego?

Powołane przepisy prawa Unii

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej: art. 49 ust. 3;

Traktat o Unii Europejskiej (TUE): art. 6 ust. 3;

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiające unijny kodeks celny: art. 42 ust. 1 i 2.

Powołane przepisy prawa krajowego

Algemene wet inzake douane en accijnzen (ogólna ustawa o cłach i akcyzach): art. 220, art. 221 ust. 1, art. 265;

Burgerlijk wetboek (kodeks cywilny): art. 1382, 1383 i 1384;

Strafwetboek (kodeks karny): art. 44 i 55;

Ministerieel besluit betreffende het fiscaal stelsel van drankverpakkingen onderworpen aan verpakkingsheffing en producten onderworpen aan milieutaks (rozporządzenie ministra w sprawie systemu podatkowego w odniesieniu do opakowań na napoje podlegających opłacie opakowaniowej oraz produktów podlegających opłacie środowiskowej): art. 5.

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania głównego

- 1 W dniu 15 kwietnia 2020 r. wszczęto dochodzenie karne w przedmiocie popełnionego przez oskarżonych przestępstwa celnego. Są oni ścigani za tego rodzaju przestępstwo, ponieważ w sposób niezgodny z prawem dokonali w celach handlowych przywozu do Belgii – z Niemiec i Niderlandów – produktów objętych podatkiem akcyzowym, a mianowicie 520 195,56 litrów wody pitnej, 750 082,06 litrów lemoniady oraz 1772,40 litrów syropu.
- 2 Przy przywozie nie uwzględniono belgijskiego podatku akcyzowego i opłaty opakowaniowej, które są należne na mocy obowiązujących przepisów krajowych, a ponadto oskarżeni nie byli w posiadaniu pozwolenia na prowadzenie składu celnego (Accijnsinrichting). Obejście podatku akcyzowego i opłaty opakowaniowej przyniosło oskarżonym znaczną korzyść majątkową, szacowaną na 210 523,69 EUR.

- 3 Minister van Financiën (minister finansów) żąda zasądzenia zapłaty grzywny, zobowiązań podatkowych, od których się uchylono, jak również konfiskaty wyżej wymienionej ilości napojów.
- 4 Wnosi też o zasądzenie od oskarżonych zapłaty kwoty będącej równowartością wyżej wymienionych napojów – szacowanej na 479 966,34 EUR łącznie – w związku z tym, że wyrobów tych nie można zająć, ponieważ strona przeciwna nie może już ich okazać.
- 5 Sąd odsyłający postanowił zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zwanego dalej „Trybunałem”) z pytaniami prejudycjalnymi, aby ustalić, czy w razie niemożności okazania skonfiskowanych wyrobów [zapłata] równowartości wyrobów akcyzowych 1) jest nie sankcją (karną), lecz cywilnoprawnym skutkiem wyroku skazującego wydanego w postępowaniu karnym; 2) może podlegać kumulacji z grzywną nałożoną w postępowaniu karnym; oraz 3) może zostać obniżona.

Istotne argumenty stron w postępowaniu głównym

- 6 Oskarżeni argumentują między innymi, iż nie jest dozwolone, aby nałożyć na nich nie tylko grzywnę, ale oprócz tego nakazać im także zapłatę równowartości wyrobów (tj. kwoty odpowiadającej wartości wyrobów usuniętych spod dozoru celnego) wówczas, gdy wyrobów tych fizycznie nie ma.
- 7 Drugi z oskarżonych odsyła do wyroku Trybunału Sprawiedliwości, który orzekł już w podobnym przypadku, że ciężący na podmiocie odpowiedzialnym za naruszenie obowiązków zapłaty, poza grzywną, także równowartości wyrobów, należy zakwalifikować jako sankcję (wyrok z dnia 4 marca 2020 r., Schenker, C-655/18, EU:C:2020:157, pkt 40).

Zwięzłe uzasadnienie odesłania

- 8 Sąd odsyłający stwierdza, że belgijskie prawo celne nie przewiduje co prawda przepisu, na podstawie którego od oskarżonych można by zasądzić zapłatę równowartości skonfiskowanych wyrobów, ale że technika ta jest powszechnie przyjęta w orzecznictwie najwyższych sądów belgijskich.
- 9 W orzecznictwie Hof van Cassatie (sądu kasacyjnego) i Grondwettelijk Hof (trybunału konstytucyjnego) rozstrzygnięto między innymi, że:
 - i) zasądzenie zapłaty równowartości skonfiskowanych wyrobów nie jest kwalifikowane jako sankcja o charakterze karnym, lecz jako cywilnoprawny skutek wydanego w postępowaniu karnym wyroku wymierzającego karę konfiskaty rozszerzonej;
 - ii) zasądzenie zapłaty równowartości jest zastosowaniem art. 1382 i 1383 Burgerlijk Wetboek, art. 44 Strafwetboek – z którego swoje kompetencje wywodzi sąd karny – oraz art. 50 Strafwetboek dotyczącego solidarnego

zasądzenia odszkodowania, w przypadku gdy sprawców czynu jest więcej niż jeden;

iii) konfiskata wyrobów jest karą wyraźnie przewidzianą w art. 221 § 1 AWDA oraz że z samej natury tej kary wynika, iż każdy sprawca w przypadkach, o których mowa w art. 220 AWDA, może się racjonalnie spodziewać, że jeżeli zaniecha okazania skonfiskowanych wyrobów, wówczas sąd karny nakaze zapłatę ich wartości pieniężnej;

iv) zasądzenie zapłaty równowartości nie ma na celu zadośćuczynienia szkodzi wynikającej z samego przestępstwa, lecz szkodzi powstałej wskutek niebytności wyrobów, które miały być odebrane; oraz

v) sąd karny nie ma możliwości obniżenia kwoty będącej równowartością [wyrobów].

- 10 Powyższe prowadzi do stwierdzenia, iż w sytuacji gdy skonfiskowane wyroby nie są już dostępne, od oskarżonych można w Belgii zasądzić zapłatę równowartości tychże wyrobów w połączeniu z osobno nałożoną grzywną i wydanym na gruncie prawa podatkowego wezwaniem do zapłaty zobowiązań podatkowych, od których się uchylono.
- 11 Zdaniem sądu odsyłającego belgijskie prawo karne skarbowe nie dokonuje rozróżnienia pomiędzy sytuacją, w której zajęte wyroby są usuwane z obrotu gospodarczego, a sytuacją, w której ich fizycznie nie ma.
- 12 W wyroku Schenker Trybunał dokonuje natomiast rozróżnienia pomiędzy dwoma tymi przypadkami. Dokładniej rzecz biorąc, Trybunał zdaje się akceptować zasądzenie zapłaty równowartości jedynie w przypadku zajęcia wyrobów i usunięcia ich z obrotu gospodarczego. W pkt 44 tegoż wyroku Trybunał orzekł bowiem, iż w okolicznościach rozpatrywanej sprawy – w ramach której wyrobów nie zajęto – obowiązek zapłaty równowartości wyrobów nie jest proporcjonalny, nawet niezależnie od faktu, że sankcja ta łączy się dodatkowo z nałożoną już osobno sankcją finansową.
- 13 Z uwagi na powyższe brak jest pewności co do tego, czy belgijska praktyka sądowa jest zgodna z prawem Unii. Z tego względu sąd odsyłający kieruje do Trybunału wyżej sformułowane pytania.